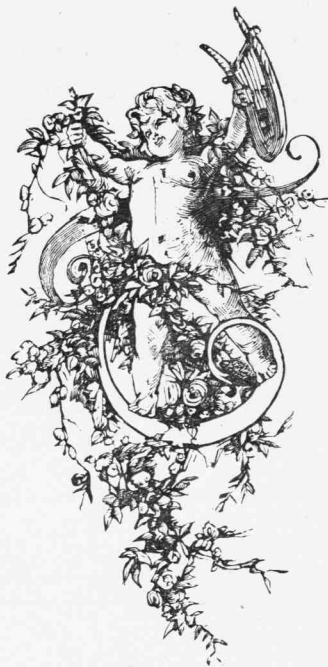


Ο ΑΝΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΑΒΕΡΩΦ



Ο ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΒΕΡΩΦ, τὸ ἀληθῶς μεγαλοεργὸν καὶ τιμημένον περιβάλλει πλέον ἢ λατρεία τῶν Ἑλλήνων, διότι ὁμολογουμένως σπανίως ἀνὴρ, διὰ τῶν μεγάλων αὐτοῦ ὠφελεῶν, συνέδεσεν αὐτὸ πρὸς ὀλόκληρον περίοδον τοῦ Ἔθνους, σπανιώτερον δὲ τοσοῦτον συνεχεῖς εὐεργεσίαι πρὸς τὴν ἡμετέραν πατρίδα διέχυσαν τὴν ἐλπίδα, τὴν πίστιν, τὸν ἐνθουσιασμόν, ὃν ἐξήγειρεν ἢ κατὰ τὸ Ἔτος τοῦτο μεγάλη καὶ εὐλογημένη δρασίς τοῦ μεγαλοψύχου τούτου τέκνου τῆς Ἡπείρου.

Ὡς γνωστὸν ἢ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων πρὸς ἀνέγερσιν ἀνδριάντος εἰς τὸν κ. Γ. Ἀβέρωφ, ἐλήφθη ἐν συνελεύσει εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐπιστροφὴν τοῦ Γενικοῦ

Γραμματέως καὶ διαπρεποῦς ἡμῶν συνεργάτου κ. Τιμ. Φιλήμονος, ὅτε ὁ μεγάτιμος ἀνὴρ ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Σταδίου διὰ τῆς παροχῆς ἡμίσεως ἑκατομμυρίου δραχμῶν. Κατὰ τὴν συνέλευσιν ἐκείνην ἡ Ἐπιτροπὴ ἐψήφισε τὸ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος του χρήσιμον ποσόν, τὴν δὲ κατασκευὴν αὐτοῦ ἀνέθετο εἰς τὸν καλλιτέχνην κ. Γ. Βροῦτον, τὸν πρὸ διετίας γλύψαντα τὴν προτομὴν τοῦ ἰδίου Ἐθνικοῦ Εὐεργέτου, ἀντίγραφα τῆς ὁποίας κοσμοῦσιν ἤδη τὴν ἐνταῦθα στρατιωτικὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων καὶ τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἀβερῶφειον Γυμνάσιον.

Κοσμούντες τὰς σελίδας τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» καὶ διὰ τῆς εἰκόνος τοῦ ἀνδριάντος τοῦ κ. Ἀβέρωφ, διασώζωμεν ἐν ἔθνικῃ ὑπερηφανείᾳ εἰς τὸν παρόντα τόμον τοῦ ἡμετέρου Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου τὴν ἐξοχον ἐπιστολὴν τοῦ μεγάλου χορηγοῦ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν χεῖρα τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτον ἐτέθη ἡ ἀνακκίνισις τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου, ἣν ἀπηθύβουν οὗτος, εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὠραίου Ψηφίσματος, ὅπερ ἐπέδωκεν ὁ ἐν Αἰγύπτῳ Πολιτικὸς Πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος κ. Ι.

Γρυπάρης, ἐξ ὀνόματος τοῦ Δωδεκαμελοῦς Συμβουλίου τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων, δι' οὗ ἀνηγγέλλετο εἰς τὸν κ. Ἀβέρωφ ἡ ἠμέτιμος ἀποφασίς αὐτοῦ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 10ης Μαΐου 1895 εἰς ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φιλογενεστάτου Ἑλλήνος, λόγῳ διαρκοῦς ἀναμνήσεως τῆς ὀφειλομένης πρὸς αὐτὸν Ἑθνικῆς εὐγνωμοσύνης.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 25 Μαΐου 1895

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Βασιλικὴν Ὑψηλότητα τὸν Διάδοχον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνικοῦ Κωνσταντινου, ὡς Πρόεδρον τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων Ἐπιτροπῆς, καὶ τὰ λοιπὰ ἔντιμα μέλη ταύτης.

ΥΨΗΛΟΤΑΤΕ,

Ἐντιμοὶ Κύριοι,

Οὔτε ἡξίουں οὔτε προσεδόκων τόσῳ ἐξαιρετικῆν τιμῆν, οἷαν μοὶ ἀπονέμετε διὰ τοῦ Ψηφίσματος ὑμῶν τῆς 10ης Μαΐου ἐ. ἔ. ὅπερ, ἀριστοτεχνικῶς γεγραμμένον, μοὶ ἐπέδωκεν ὁ Πολιτικὸς Πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰω. Γρυπάρης.

Ἡ ἀπόφασίς τῆς Ὑμετέρας Ἐπιτροπῆς νὰ ἀνεγερθῆ ὁ ἀνδριάς μου ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ, εἰς οὗτινος τὴν μερικὴν μόνον ἀνακαινίδιν προσήνεγκον ἓνα ὀβολόν, εἶνε ἀναντιρρότως ἡ ὑψίστη τιμῆ, ἥτις θὰ ἰδύνατο ν' ἀποδοθῆ εἰς πολίτην Ἑλληνα ἐπὶ μεγάλαις ὑπηρεσίαις, αἱ δ' ἔμαί εἰσὶ τόσῳ μέτρια ὥστε δὲν δύναμαι ν' ἀποδώσω ἄλλην ἔννοιαν εἰς τὴν ἀπόφασιν ὑμῶν, εἰμὴ τὴν τῆς φιλοπατρίδος προθέσεως νὰ παρορμηθῆτε καὶ φιλοτιμηθῆτε ἄλλα τέκνα τῆς Πατρίδος εἰς ἄλλας καὶ πολλῶν μείζονας τῶν ἐμῶν θυσίας πρὸς αὐτήν. Κολακεύομαι ἐπὶ τούτῳ οὐχ ἥττον ἢ ὅσον εὐγνωμονῶ ἐπὶ τῇ ἀπονεμηθείσῃ μοι ἐξόχῳ τιμῇ καὶ ἐπὶ ταῖς φιλοφρόνως συνοδουσίαις αὐτὴν ἐκφράσει καὶ εὐχαίς.

Εἶθε νὰ φανῶ μὲν ἐγὼ ἄξιος τῶν τιμῶν τούτων, νὰ τύχη δὲ ἡ φιλότατη Πατρίς ἡμῶν πολλῶν ἄλλων τέκνων, ἅτινα νὰ μὲ ὑπερβάλωσιν ἐν θυσίαις καὶ φιλοπατρίᾳ, ὡς δικαιοῦσθε νὰ προσδοκᾶτε, προθέμενοι ἐμὲ παράδειγμα τοῖς πᾶσι καὶ τοῖς ἐπερχομένοις διὰ τῆς ἐπιζήλου τιμῆς τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἀνδριάντος μου ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ. Εἶθε δὲ καὶ ἡ ἀνακαινίδις τούτου, ὅσῳ μετρία κἂν ἦ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀφετηρία εἰς τὴν ἀνακαινίδιν τῶν ἔθνικῶν δυνάμεων, πρὸς ἐκπλήρωσιν μὲν τῶν πανελληνίων πόθων, πρὸς ἱκανοποίησιν δὲ καὶ τῶν φιλελλήνων, οἵτινες δὲν ἀπιξίωσαν νὰ θεωρήσωσι τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα ἱκανὴν νὰ φιλοξενήσῃ τὸν νεώτερον πεπολιτισμένον κόσμον, σπεύδοντα νὰ τιμηθῇ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς τὴν ἄφθιτον δόξαν τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

Δέξασθε Ὑψηλότητα καὶ Ἐντιμοὶ Κύριοι, τὴν ἐπανεπιλημμένην ἐκφρασίαν τῆς αἰδίου εὐγνωμοσύνης μου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

Τοιοῦτον κείμενον, ἐν ᾧ ἐκδηλοῦται τὸ ἀληθές τοῦ γενναιοφρονος πατριώτου αἶσθημα δὲν πρέπει νὰ συνοδεύσῃ οὐδεμία λέξις. Αὐτὸ στίλβει

ἀφ' ἑαυτοῦ. Ὁ *Γεώργιος Ἀβέρωφ* μεγαθύμως ἐγκολπωθεὶς καὶ προστατεύσας τὴν ἰδέαν τῆς ἀναβιώσεως τῶν *Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων*, σὺν τῇ ἀνεξάντλητῳ φιλοπατρῖα του κατεδείκνυεν ἀπόφασιν καὶ ἐπίνοιαν ἀληθῶς ὑψηλοτέραν τῆς μεγαλοδωρίας Αὐτοῦ. Τιμῶμεν τὴν μεγαλόδωρον φιλογένειαν τῶν τέκνων τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας αὕτη ἀπτά καὶ πολύτιμα δείγματα ἔλαβε πλειστάκις, ἀλλὰ δυσκόλως θὰ ἠδύνατό τις ν' ἀρνηθῆ ὅτι ὁ *Γεώργιος Ἀβέρωφ* μεταξύ τῶν εὐεργετῶν τούτων ἐξαιρετικὴν καὶ ὄλως ἐπιφανῆ κατέσχε θέσιν. Τελείως ἤδη ἀναλαβὼν τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ἀρχαίου Σταδίου καὶ ὡς ἀριστοτέχνης διὰ τῆς ἡγεμονικῆς χορηγίας του ἐπιζητῶν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν τελειότητα, παρίσταται ἐνώπιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ὄχι μόνον ὡς καρδία παρασυρομένη ὑπὸ τῶν θερμότερων καὶ εὐγενεστέρων αἰσθημάτων ἀπέναντι τῆς κοινῆς μητρὸς, ἀλλὰ καὶ ὡς διάνοια γενναίως καὶ προφρόνως ἀκολουθοῦσα τὴν πραγματοποίησιν μεγάλου ἰδεώδους.

*
* *

Θὰ τιμῆσῃ τὴν Ἑλληνικὴν καλλιτεχνίαν, τὴν Ἑλληνικὴν γλυπτικήν, ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Βρούτου ἐντὸς μικροῦ ἀποπερατούμενος ἀνδριάς τοῦ *Γεωργίου Ἀβέρωφ*, θὰ ᾔνε δ' ἀληθῶς μία μεγάλη ἐπιτυχία καὶ τὸ ἀληθὲς ἐγκαλῶπισμα τῆς προσδοκωμένης ἐθνικῆς πανηγύρεως. Παρὰ τοῦς δυσκόλους δεσμούς καὶ τὰ στενὰ ὄρια, ἅτινα ὑφίστανται τοιαῦτα ἔργα, εἰς ἃ δὲν εἶνε ἐλευθέρᾳ ἡ ἔμπνευσις τοῦ καλλιτέχου, ἐπιβάλλεται δὲ μόνη ἡ ἐκ τοῦ φυσικοῦ πιστὴ ἀντιγραφὴ, ὁ ἀνδριάς τοῦ μεγάλου δωρητοῦ θὰ παραμείνῃ ὡς ἐν τῶν τελειότερων ἔργων τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς γλυπτικῆς. Ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ προσώπου καὶ ἐν τῇ στάσει τοῦ ἀγάλματος, ὁ διαπρεπὴς Ἑλλήν καλλιτέχνης ἀναδεικνύεται λεπτότατος τῆς γλυφίδος χειριστῆς, γλύπτης ἐμπνευσμένου. Στάσις ἡ ἀρμύζουσα εἰς ἓνα *Ἀβέρωφ*, θαυμασίως ἐρμηνεύουσα διὰ τοῦ παραστήματος τὸ μεγαλεῖον ἀνδρὸς ἀπερίττου, πρακτικοῦ, ἐμπνευσθέντος ἐκ τῶν ἀγιωτάτων ὑπὲρ πατρίδος αἰσθημάτων, καὶ ἀνεπιτηδεύτως ἐξεικονίζουσα ὅλην τὴν μετριοφροσύνην τοῦ Ἀνδρὸς, τοσοῦτον σεμνῶς ὑποδεικνύοντος διὰ τῆς προτεταμένης δεξιᾶς χειρὸς του τὸ μέγα ἔργον, ὅπερ τοσοῦτον μεγαλοπρεπῶς ἐδώρησεν ἡ εὐγενὴς αὐτοῦ ψυχὴ, μετὰ τινὰς δὲ μῆνας θὰ κοσμηῆ ὁ ἀνδριάς του.

Ὡς ὁμολογεῖται ὑπὸ τῶν γινωσκόντων τὸν ἀνδρᾶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς, καὶ τῆς μορφῆς ἢ ἔκφρασις, ἔκφρασις μεγαθύμου Ἡπειρώτου, ἀνδρὸς ἐνεργείας ἀφιλοδόξου, πιστῆς εἰς τὸ καθῆκον καὶ φλεγομένης ὑπὸ συναισθή-

σεως, ανεπαρεστάθη έπιτυχεστάτα. Διετηρήθησαν τὰ χαρακτηριστικά όλα φυσικά, οὐδὲ τὸ ελάχιστον δ' ἐκδηλοῖ οἰανδῆποτε ἔκτροπον οἴησιν, ἀντικειμένην εἰς τὴν εὐπρέπειαν τῆς Τέχνης καὶ εἰς τὴν εὐγένειαν τοῦ Ἐθνικοῦ Εὐεργέτου.

Ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ, ὁ κατὰ τὴν ὠραίαν ἔκφρασιν τοῦ κ. Φιλήμονος, εὐαίσθητος καὶ ἀγαθὸς ὡς παιδίον, ὁ εἰλικρινῆς καὶ ὑπέροχος πατριώτης, φέρων τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ, ἐκτείνει τὸν δεξιὸν βραχίονα μὲ τὴν παλάμην ἀνοικτὴν, ἐξ ἧς ἀπέρρευσε τ' ἀγαθὰ, οἱ ὧν θὰ ἐπιτελεσθῇ ἡ προσεχὴς πανήγυρις τῆς προόδου ἐν Ἑλλάδι. Ἡ χεὶρ ἐκείνη, εἰς ἣν ὁ καλλιτέχνης ἀπέδωκεν ὅλον τὸ φυσικὸν κάλλος, τὸ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς θέλγον καὶ ἐπιβάλλον, μετ' ὀλίγον δεξιουμένη καλοκάγαθως τοὺς μέλλοντας νὰ συρρεῦσωσιν εἰς τὰ *Νέα Παναθήναια*, αἰωνίως θὰ δεικνύη εἰς πάντα ἐπισκέπτῃ τὸ *Στάδιον* τῆς εὐγενεοῦς ἀμίλλης καὶ δίδουσα τὸ σύνθημα πρὸς ἑναρξιν τῶν *Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων*, θὰ ὑπομιμνήσκη εἰς πάντα εὐγνώμονα Ἕλληνα τὸν θησαυρόν, ὅστις ἀπέρρευσε ἐξ αὐτῆς, ἀστεριεύτου πάντοτε καὶ ἐτοιμῆς πρὸς νέας θυσίας.

ΜΙΚΡΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

Κι ἂν ἔχοιμ' ἐδῶ πέρα
 Τὸν Ἔρωτα πατέρα,
 Τῆ Συμφορὰ βυζάστρα,
 Ποιὸς ξέρει στ' ἄλλα τᾶστρα,
 Ποῦ μέσ' στὸ χάος γυρίζουν,
 Καὶ ποῦ τῆ γῆ ἀντικρύζουν
 Σὰν κήτη ἓνα κοχύλι, —
 Τί φιλιὰ, καὶ τί χεῖλιη!
 Τί καρδιές, καὶ τί πόθοι!
 Νὰ ἰδοῦμε δὲν ἐδόθη
 Τὸν Ἰσκιο τοὺς μπροστά μας
 Μῆδὲ στὰ ὄνειράτ' αὐτῶν!

Τί πάθη ἐκεῖ βογγᾶνε,
 Ποῦ τὰ δικά μας θᾶνε
 Μπροστά τοὺς ἓνα ἓνα
 Παιγνίδια νυσταγμένα!
 Καὶ θᾶνε τὰ περίσσια
 Βάσανα, παιδιακίσια
 Κακιώματα καὶ μόνο
 Μπροστά σὲ τέτοιο πόνο!
 Μπροστά σὲ τέτοιες λύπες
 Τῆς συμφορᾶς οἱ γῦπες,
 Τοῦ ἔρωτος τὰ φεΐδια,
 Σθυσμέν' ἀποκαΐδια!

Κι ἂν ἔχοιμ' ἐδῶ πέρα
 Τὸν Ἔρωτα πατέρα
 Τῆ Συμφορὰ βυζάστρα,
 Ποιὸς ξέρει στ' ἄλλα τᾶστρα!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ